

Constantin Amărieuței: a Romanian philosopher among Paris writers

Elena ION
University of Bucharest

Abstract: The prominent figure of the Romanian literary exile, the writer Constantin Amariutei is distinguished in the intellectual circles in France by erudition, by a rich publishing activity and by some novels appreciated by literary critics. Despite the prolific activity and the dense writings, the prose writer is less known in Romania. This article aims to reconstruct the biography of this writer ignored by literary history and to comment on his best known works, the novels *Leneșul* (*Lazy*) and *Logodnica tăcerii* (*The Bride of Silence*). Two writings in which Constantin Amariutei debates recurring themes in his prose and journalism such as the phenomenology of the fool, exile, the description of the socialist camp or collectivization.

Keywords: Exile, nonsense phenomenology, biography, anti-communist, activist, socialist

Deși desfășoară o activitate prolifică în perioada exilului, iar eseurile sale filosofice și romanele în care polemizează cu realismul-socialist sunt apreciate de lumea literară pariziană, scriitorul Constantin Amărieuței este ignorat de critica literară românească, iar cărțile sale, netraduse în limba română, își așteaptă încă cititorii. Nici biografia insolită nu s-a bucurat de atenția cercetătorilor și istoricilor literari, drept care, prin acest articol, mi-am propus să-l reintregrez pe Constantin Amărieuței în istoria literară și să comentez două dintre cele mai cunoscute romane ale sale.

Prozatorul, cunoscut și sub pseudonimele literare Constantin Amariu și L. Schlosser, se naște la data de 20 octombrie 1923, în orașul Focșani. Urmează Liceul Militar din Târgu Mureș și cursurile Facultății de Litere și Filosofie din București, unde este asistentul profesorului Mircea Florian¹. Prin intervenția acestuia, Constantin Amărieuței obține, în 1946, „o bursă a guvernului francez pentru prepararea unui doctorat în filosofie”². La Paris ajunge în martie 1947 și se dedică unei teze de doctorat pentru care va obține o diplomă de doctor în filosofie la Sorbona. Despre cariera lui Constantin Amărieuței în primii ani de exil (1947-1951) există puține informații. Putem extrage însă unele detalii din descrierea pe care i-o face mai târziu Sorana Gurian: „Tânăr, căsătorit cu o franțuzoaică, are un băiețel de câteva luni.

---

¹ Ionel Necula, Constantin Amărieuței, „Românismul și înfățișările logosului parazit” în vol. *Spiritul vrâncean în lecturi electivă*, Râmnicu Sărat, ed. Rafet, 2010, p.12

² Florin Manolescu, *Enciclopedia Exilului Literar Românesc*, București, ed. Compania, 2010, pp. 39-40.

„Constantin Amărieuței: a Romanian philosopher among Paris writers”, *Astra Salvensis*, X (2022), no. 20, p. 37-46.

Foarte sărac.”³ Și Monica Lovinescu își amintește în *Jurnal inedit* cum acesta îl seconda pe Virgil Ierunca în dorința sa de a scoate o nouă revistă de „metafizică și poezie”, proiect ce se va concretiza în anul 1951, când îl regăsim pe Constantin Amărieuței în anturajul lui Virgil Ierunca.

În redacția Caetelor de dor

Revista *Caete de dor* ocupă un loc distinct în biografia scriitorului. Vreme de trei ani (1951-1954) este co-director al publicației și luptă pentru înființarea și supraviețuirea acesteia. Începuturile ezitante sunt consemnate de Monica Lovinescu în *Jurnal inedit*, unde descrie cu emoție cum Virgil Ierunca îi propune să înființeze această nouă revistă alături de Constantin Amărieuței. Scriitorul însuși așterne pe hârtie câteva mărturii despre nașterea revistei la invitația lui Nicolae Florescu. Influențat de disputa pe care a avut-o ulterior cu Virgil Ierunca, minimalizează rolul jucat în lansarea *Caetelor de dor* și își reunește gândurile sub titlul „Simple amintiri despre începutul *Caetelor de dor*”. Mărturiile sale vorbesc despre climatul exilului și despre contribuția sa la publicarea primelor numere. Ideea apariției unei reviste de „metafizică și poezie” îi aparține lui Virgil Ierunca. Constantin Amărieuței îl susține în demersul său, deoarece „exilul nu cunoștea decât reviste și publicații „patriotice” (pentru a nu spune „patriotarde”) – redactate în special de foști și prezenți legionari – divizați în tendințe, ce se auto-dușmăneau, foști ofițeri, foști și fideli antonescieni, câțiva țărâniști de-ai „lui Maniu”, poate un liberal independent, fără a uita revista *Gânduri Libere* dirijată de social-democratul Șerban Voinea (...)⁴.

Titlul a fost ales de Constantin Amărieuței, informație confirmată într-o scrisoare adresată lui Nicolae Florescu⁵, iar Virgil Ierunca l-a agreeat. Traseul publicației este sinuos. Este primită cu „ricanament (rânjală)” de grupul țărânist de la Paris, care consideră că este prost scrisă. La îndemnul lui Virgil Ierunca, Constantin Amărieuței încearcă să obțină finanțare de la un român care făcea comerț în Occident în numele statutului, însă demersurile sale eșuează. Revista va fi sponsorizată de Virgil Ierunca din stipendiile obținute de la Radio Paris.

³ Textul integral al scrisorii poate fi consultat în nr. 2/2018 al revistei *Manuscriptum*, pp. 44-46.

⁴ Constantin Amărieuței, „Simple amintiri despre începuturile *Caetelor de dor*”, în rev. *Caete de Dor*, vol. I, București, ed. Jurnalul Literar, 2000, pp. 5-6.

⁵ Scrisoarea, datată 17 octombrie 2004, este reprodusă în rev. *România Literară*, nr. 1/2019, note și comentarii de Nicolae Scurtu. Pagină consultată online (<https://romanaliterara.com/2019/01/un-carturar-constantin-amariutei-si-revista-jurnalul-literar/>) la data de 10/09/2021.

Din motive pe care nu dorește să le enunțe, Constantin Amărieuței se îndepărtează de Virgil Ierunca și de redacția *Caetelor de dor*, după ce publică însă câteva eseuri originale despre fenomenologia neghiobului, studii ce vor sta și la baza romanelor sale. În perioada în care s-a aflat în anturajul lui Virgil Ierunca, îl vizitează pe Heidegger la Freiburg și îi traduce în limba română placheta „Drumul de țară” tipărită în numărul 3/1951 al *Caetelor de dor*. În mod inexplicabil, în 1954 se produce o ruptură de Virgil Ierunca și o apropiere de scriitoarea Sorana Gurian prin intermediul cenaclului pe care aceasta îl ținea în camera sa de hotel.

Printre literații parizieni

Din interviul pe care scriitorul i l-a acordat lui Ionel Necula, reiese că se afla în proximitatea Soranei Gurian de mai multă vreme și că aceasta l-a susținut în perioada în care a lucrat la romanul *Leneșul*: „Sorana Gurian a fost aceea care m-a încurajat să termin și să public *Leneșul*, roman anticomunist⁶”. În corespondența cu Nicolae Florescu, scriitorul susține că romanul a fost redactat în perioada 1950-1954⁷. Manuscrisul este citit de Mircea Eliade, Emil Cioran și Sorana Gurian. Cei trei sunt impresionați de originalitatea și de dimensiunea filosofică a cărții, drept care decid să-l promoveze printre literații parizieni. Sarcina îi revine Soranei Gurian, care este o fire combativă, empatică și cu relații în lumea literară. Aceasta îl recomandă călduros pe debutant filosofului Gabriel Marcel. Am avut bucuria de a descoperi în corespondența dintre scriitoare și filosoful francez epistola, din 22 iunie 1954, prin care Sorana Gurian prezintă romanul *Leneșul* și schițează biografia lui Constantin Amărieuței, garantând pentru probitatea acestuia⁸: „Câteva cuvinte despre autor. (...) Trecutul lui este curat și clar. Socialist, a fost pentru o vreme funcționar la Ministerul Muncii (socialist, în 1946). Nu a publicat niciodată nimic, nici în România, nici în Franța. *Leneșul* este primul său roman. Licențiat în filosofie, mare admirator al lui Heidegger (de care s-a îndepărtat după ce l-a cunoscut

---

⁶ Ionel Necula, „Constantin Amărieuței, Românișmul și înfățișările logosului parazitărilor” în vol. *Spiritul vrâncean în lecturi elective*, Râmnicu Sărat, ed. Rafet, 2010, p.12.

⁷ Scrisoarea, datată 16 iunie 1997, este reprodusă în rev. *România Literară*, nr. 1/2019, note și comentarii de Nicolae Scurtu. Pagină consultată online (<https://romanaliterara.com/2019/01/un-carturar-constantin-amariutei-si-revista-jurnalul-literar/>) la data de 19/09/2021.

⁸ Textul integral al scrisorii poate fi consultat în nr. 2/2018 al revistei *Manuscriptum*. Traducerea și interpretarea îmi aparțin. Prin această epistolă, Sorana Gurian urmărește să-l lanseze pe Constantin Amărieuței în lumea literară pariziană. Scriitoarea este entuziasmată de romanul *Leneșul* și încearcă să îl determine pe Gabriel Marcel să-l publice la editura Plon, în colecția *Feux Croisés*.

personal), își pregătește acum doctoratul. Cred că, acordându-i o șansă, nu îți asumi nici un risc ca în cazul lui ... Gheorghiu! Este un tânăr curat, pe care nimeni nu-l va vorbi de rău. Cioran îl cunoaște bine. Îți scriu toate acestea pentru că „trebuie să ne temem” de scriitorii străini talentați! Și, mai ales dumneata, care ești plătit pentru a o ști, sărmane Gabriel Marcel, atât de nedrept atacat!”

Din rândurile Soranei Gurian, tragem concluzia că tânărul scriitor ajunge la Paris într-un moment neprielnic. Exilul românesc este divizat după afacerea Constantin Virgil Gheorghiu⁹ și mefient în a-i recomanda editorilor francezi pe debutanții din sud-estul Europei. În ciuda prezentării elogioase pe care i-o face Sorana Gurian, *Lenesul* va apărea un an mai târziu la o altă editură. Dat fiind că romanul s-a bucurat de un real succes, că a fost apreciat de Emil Cioran și de Mircea Eliade, care l-au „găsit genial”, și că a fost distins cu premiul Rivarol, îndrăznesc să lansez ipoteza că Gabriel Marcel era suspicios și nu mai dorea să își asume riscul unui nou debut după afacerea Gheorghiu. De data aceasta, Gabriel Marcel se înșală, tânărul romancier este „curat” din punct de vedere politic. Nu este nici agent al R.P.R.-ului și nici nu ascunde un trecut fascist.

Despre climatul din lagărul socialist

Că scriitorul Constantin Amărieuței nu este un spion al R.P.R.-ului, infiltrat printre membrii exilului, o dovedește și activitatea sa publicistică în care denunță ororile noului regim de la București. Un prim articol din lunga serie de acest tip este cel publicat pe 15 octombrie 1953, în revista *Contacts*, unde analizează climatul literar din R.P.R.¹⁰. Autorul vorbește Occidentului despre drama scriitorului forțat de partid să abordeze lupta de clasă și să împartă personajele în pozitive și negative. În prima tipologie se încadrează secretarul de partid, agitatorii, milițienii, în timp ce la polul opus se situează sabotorii sau intelectualii opozanți ai regimului, considerați agenți ai imperialismului american. Această polarizare a personajelor pune scriitorul în dificultate: dacă acordă o mai mare atenție personajelor negative, este acuzat că

---

⁹ Constantin-Virgil Gheorghiu a încercat să își ascundă o vreme trecutul antisemit reușind să-i păcălească atât pe Gabriel Marcel, cât și pe Sorana Gurian. După intervenția lui Virgil Ierunca, acesta este demascat, însă între filosoful francez și membrii exilului românesc intervine o ruptură. Pentru mai multe detalii despre afacerea Gheorghiu, vezi revista *Manuscriptum*, nr. 2/2018, p. 41.

¹⁰ Institutul pentru Investigarea Crimelor Comunismului, *Fond Monica Lovinescu*, dosar 23, f. 14.

îi favorizează pe dușmanii de clasă. Dacă, dimpotrivă, personajul negativ trece în plan secund, este suspectat că slăbește lupta de clasă.

Un alt aspect pe care îl denunță Constantin Amărieuței în articolul său este autocritica impusă de partid atunci când scriitorii deviază de la ideologia oficială prin promovarea unor teme retrograde (în viziunea noii orânduiri sociale)¹¹. Aceste elemente demonstrează că autorul cunoaște foarte bine realitățile din R.P.R. și că, spre deosebire de intelectualii francezi de stânga¹², realizează că literatura română se confruntă cu o perioadă de restricții, când valorile occidentale sunt negate, iar scriitorii sunt siliți să adopte tiparele ideologice ale literaturii ruse.

Consecvent ideilor socialiste

Conceptiile politice și le expune mai târziu în revista *Muncitorul Român*, pe coperta căreia figurează ca redactor. Aici publică în 1956 un „Cuvânt înainte” în care vorbește, pe larg, despre rolul muncitorului. În viziunea publicistului, muncitorul este un exilat, o „victimă a tuturor regimurilor”, în special al celui comunist, care conduce în numele lui. Soarta muncitorului este cea a unui neam întreg, aflat sub o dictatură care nu-i reprezintă interesele. În calitate de redactor al *Muncitorului Român*, Constantin Amărieuței atrage atenția că exilul românesc are datoria de a adopta o poziție combativă și de a lupta împotriva unui regim dictatorial dominat „de semidocti, inși fără știința muncii și fără truda culturii, nici muncitori și nici intelectuali – cari, ca niște adevărați catări, se încapățânează să sbiere „sindical” și „intelectual”, în numele țării și a clasei muncitoare”¹³.

De orientările politice ale lui Constantin Amărieuței vorbește și Florin Manolescu în *Enciclopedia exilului literar românesc*. Criticul afirmă că era membru al Partidului Social Democrat, condus de Titel Petrescu, dar făcea parte din aripa Lothar Rădăceanu. Aceasta s-a desprins de partidul-mamă pentru a fuziona cu P.M.R. la Paris. Prin întreaga sa activitate publicistică Constantin Amărieuței dovedește că nu este un simpatizant al dictaturii instaurate în România. Totuși, rămâne consecvent ideilor sale socialiste, empatizează cu

---

¹¹ Institutul pentru Investigarea Crimelor Comunismului, *Fond Monica Lovinescu*, dosar 23, f. 15.

¹² Intelectualii francezi de stânga încă mai vedeau în comunism o alternativă la fascism și, multă vreme, au refuzat să recunoască existența gulagului. Dintre aceștia i-aș enumera pe Jean-Paul Sartre și Simone de Beauvoir. Într-o scrisoare datată 1 decembrie 1997, Constantin Amărieuței i se confesează lui Nicolae Florescu și susține că a evitat să-l întâlnească pe Sartre în perioada 1950-1960, fiindcă îl considera pro-comunist. Privind retrospectiv, își regretă atitudinea, realizează că a pierdut șansa de a se afla în anturajul marelui filosof.

¹³ Institutul pentru Investigarea Crimelor Comunismului, *Fond Monica Lovinescu*, dosar 23, f. 15..

„Constantin Amărieuței: a Romanian philosopher among Paris writers”, *Astra Salvensis*, X (2022), no. 20, p. 37-46.

clasele defavorizate și denunță demagogia tuturor regimurilor politice care au văzut în muncitori și țărani doar un mijloc de a obține pârgurile puterii.

Despre estetic în artă

Constantin Amărieuței nu se distinge doar prin articole cu tematică politică, ci colaborează cu eseuri, cronici de carte, poezii la revistele *La Nation Roumaine*, *România*, *Caete de dor*, *Revista Scriitorilor Români* sau *Gânduri libere*. Temele predominante ale publicisticii sale sunt exilul, drama refugiatului, combaterea literaturii realist-socialiste. O activitate fecundă la care cititorul contemporan nu are acces, din păcate. O parte din aceste articole și câteva facsimile sunt disponibile în arhiva Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului. Din materiarele consultate, mi-a atras atenția un bruion de creație¹⁴, nedatat (din păcate!), în care Constantin Amărieuței dovedește un acut simț critic. El combate producțiile realist-socialiste ale literaturii române și îi ironizează pe oamenii de litere tributari puterii, cu o cultură generală îndoielnică, dar promovați pentru că știu să intre în grațiile partidului. În viziunea autorului, literatura nu poate fi expresia unei clase sociale, iar condiția scriitorului nu se rezumă nici la originea socială, nici la concepțiile sale politice. Ceea ce primează este talentul: „Puțin interesează atunci că autorul este prinț sau muncitor, reacționar sau membru al partidului comunist. Ceea ce se cere este talentul, adică, realizarea firească a procesului mai sus indicat¹⁵.”

Spre deosebire de Virgil Ierunca și de Monica Lovinescu care susțineau că la baza literaturii/artei ar trebui să stea eticul și că oamenii de cultură au datoria morală de a respinge colaborarea cu regimul comunist, Constantin Amărieuței este promotorul esteticul în artă. Originea socială nu este importantă. Talentul este cel care face diferența între o scriere originală, capabilă să stârnească emoția cititorului, indiferent de cultura/educația acestuia, și o operă elaborată după directivele partidului care nu transmite niciun mesaj cititorului. Drept exemplu aduce experiența descrisă de Arghezi într-un *Bilet de papagal*. Acesta povestește cum la un hram al unei mănăstiri notabilitățile orașului au citit versuri ale „trubadurilor locali”. Ședința de lectură i-a lăsat indiferenți pe țărani. Când vine și rândul lui Arghezi, el citește în franceză și în română din poetul Charles Baudelaire, stârnind „simțul poetic” al țaranului care a ascultat cu religiozitate și a urmărit cu interes „ritmul și accentul

---

¹⁴ Institutul pentru Investigarea Crimelor Comunismului, *Fond Monica Lovinescu*, dosar 23, f. 12-13.

¹⁵ Institutul pentru Investigarea Crimelor Comunismului, *Fond Monica Lovinescu*, dosar 23, f. 13.

baudelairian”. Așadar, Constantin Amărieuței pledează pentru scoaterea literaturii de sub influența politicianului. Opera de artă este mai presus de demagogie sau de teorii sociologice și ar trebui să urmeze un proces firesc.

În dialog cu Albert Camus

Scriitorul pătrunde în intimitatea lui Albert Camus în 1954, cu ocazia publicării romanului *Leneșul*. Conform cutumei literare, scriitorul îi trimite spre lectură manuscrisul, iar Albert Camus îl receptează favorabil din punct de vedere tematic, intenționând chiar să îl publice, după cum își amintește scriitorul într-o misivă către Nicolae Florescu¹⁶. Îi face doar câteva considerații de ordin stilistic. Din corespondența dintre cei doi, am recuperat trei epistole expediate de filosoful francez¹⁷. Primele două sunt datate 10 iunie 1954. În prima scrisoare, de dimensiuni reduse, Albert Camus îi mărturisește lui Constantin Amărieuței că lectura romanului *Leneșul* i-a stârnit interesul și îl invită să îi telefoneze într-o dimineață, în jurul orelor unsprezece. A doua misivă, mai amplă, este scrisă într-un stil laudativ, semn că filosoful este încântat de romanul *Leneșul*. Ideea lui Constantin Amărieuței de a destructura o lume raționalizată prin lene, privită ca mijloc de rezistență, i se pare „superbă”. La fel de interesant este și faptul că lenea mocnește și la nivelul clasei conducătoare. Un subiect de reflecție pentru Albert Camus. Acesta susține că ideea este ingenioasă și diferențiază romanul *Leneșul* de cărți cu tematică similară. Totuși, îi recomandă să îndrepte unele imperfecțiuni stilistice care nu știrbesc, însă, cu nimic din valoarea cărții.

A treia epistolă, nedatată, este și cea mai stranie dintre toate. Albert Camus îi scrie lui Constantin Amărieuței pe un ton călduros, semn că prietenia dintre cei doi este mai solidă. Se scuză că nu i-a putut răspunde mai devreme, mai cu seamă că scriitorul român i-a vorbit despre o situație delicată prin care trece, și îi dă întâlnire la sediul revistei *La Nouvelle Revue Française*. Deși nu am intrat în posesia întregului schimb epistolar dintre cei doi, consider că cele trei misive constituie o mărturie a admirației pe care romanul *Leneșul* i-a stârnit-o lui Albert Camus. Acesta îl consideră pe Constantin Amărieuței un prozator original, care reușește să se diferențieze de ceilalți scriitori din Estul Europei prin dimensiunea metafizică a cărții. Odată cu amicitia lui Albert Camus,

---

¹⁶ Scrisoarea, datată 16 iunie 1997, este reprodusă în rev. *România Literară*, nr. 1/2019, note și comentarii de Nicolae Scurtu. Pagină consultată online (<https://romanaliterara.com/2019/01/un-carturar-constantin-amariutei-si-revista-jurnalul-literar/>) la data de 19/09/2021.

¹⁷ Scrisorile au fost consultate online (<https://www.artcurial.com/>) la data de 15/06/2021.

Constantin Amărieuței își câștigă locul în lumea literară pariziană. Publică mai multe cărți de succes și devine o figură marcantă a exilului românesc.

Leneșul. Despre fenomenologia neghiobului

Dicționarele literare și puținele articole, scrise de cercetătorii care studiază fenomenul exilului, pun accentul pe biografia lui Constantin Amărieuței, pe rolul jucat în lansarea unor reviste din exil sau pe activitatea sa publicistică. Foarte puțin se amintește de talentul literar, incontestabil, al acestui scriitor. După cum am văzut în mărturiile contemporanilor săi, romanul *Leneșul* reprezintă un succes editorial de netăgăduit, fiind receptat favorabil de personalități ale culturii franceze. În genere, este categorisit drept un roman anticomunist. Nu firul narativ primează, ci modul în care scriitorul prezintă climatul din lagărul socialist. De altfel, acțiunea în sine se reduce la încercarea unui activist de a realiza reforma agrară de la care țărani se sustrag prin lene.

Pe Albert Camus îl frapează ideea că lenea se propagă și în rândul nomenclaturiștilor, al celor care ar trebui să contribuie la colectivizare/la instaurarea comunismului. Florin Manolescu consideră că teza romanului este aceea că românul se opune istoriei imediate printr-o lene anistorică. În schimb, Sorana Gurian, în scrisoarea adresată lui Gabriel Marcel, extinde exegeza și remarcă teme precum lagărul, dezumanizarea sau absența lui Dumnezeu: „Absența presupune, într-o oarecare măsură, și pierderea lui Dumnezeu, care nu vrea să fie parte a lumii tehnificate a oamenilor. Creația unei lumi echitabile antrenează distrugerea umanului (...). Satul devine un soi de lagăr de concentrare (...)”¹⁸

Autorul însuși recitește romanul după aproape patruzeci de ani și recunoaște că este posibil ca tema politică să nu mai fie de actualitate. Mizează, în schimb, pe transcendență, pe absența lui Dumnezeu: „ (...) roman simplist, căci România a trăit comunismul mult mai tragic decât și-l închipuie eroul (și autorul, în 1950), dar și interesant, căci am vrut să arăt că nimic bun nu se poate reuși în lume fără o prezență activă a transcendenței (aici: Dumnezeu)”¹⁹.

Aceste ipoteze interpretative omit activitatea eseistică a lui Constantin Amărieuței, care dedică mai multe studii fenomenologiei neghiobului și conceptului de exil în revistele *Caete de dor* și *Jurnalul literar*. În viziunea filosofului, neghiobul nu înțelege lumea și nu știe cum este alcătuită, drept care nici nu se poate integra în colectivitatea satului tradițional. El are statutul de

---

¹⁸ Vezi revista *Manuscriptum*, pp. 44-46.

¹⁹ Vezi scrisoarea din 16 iunie 1997.

exilat. La rândul său, comunitatea vede în prost/neghiob o ființă fără folosință, un ne-bun în sens fenomenologic. Sătenii se amuză pe seama năzdrăvăniilor lui Păcală și, în egală măsură, realizează că acestea se situează în afara lumii firești. Din acest motiv, Păcală este un exilat, un individ condamnat să rătăcească pe câmpuri sau din sat în sat, deoarece reprezintă o amenințare pentru lumea firească, pentru integritatea ei. Pornind de la această idee enunțată de Constantin Amărieuței în mai multe studii, putem vedea în Lencea, personajul principal din romanul *Leneșul*, un Păcală care îi joacă feste activistului trimis de partid să realizeze reforma agrară. Acesta apare, dispare, iar spectrul lui planează ca o amenințare asupra unei comunități în curs de colectivizare. În ciuda îndârjirii lui Dragomir și a acțiunilor pe care acesta le întreprinde pentru a-l captura, Lencea nu doar că scapă de fiecare dată, ascunzându-se pe câmp sau prin curțile oamenilor, ci îi și îndeamnă pe săteni la rezistență prin lene, prin sinucidere sau prin acte de sabotaj. Totul culminează cu încedierea recoltei, o năzdrăvănie care ilustrează perfect tipologia păcalicului. Faptele lui Lencea nu sunt simple pozne, ci o încercare de a eliberare. Acesta este un rătăcitor, un exilat care nu-și găsește rostul în noua orânduire socială și trăiește într-o lume moartă. Lenea și, implicit, exilul se propagă și la nivelul clasei conducătoare. Obsedat de prezența lui Lencea, Dragomir vrea să îi înțeleagă sensul/noima faptelor și sfârșește prin a uita de reforma agrară. Deși Lencea îl avertizase că va acționa la strângerea recoltei, comunistul nu mai este vigilent și grânele sunt incendiate. Ceea ce echivalează cu un sfârșit tragic pentru Dragomir. Din punctul meu de vedere, *Leneșul* nu este doar un roman cu miză politică, ci și o meditație pe tema fenomenologiei neghiobului și a condiției exilatului.

Logodnica tăcerii: un roman deconcertant

La doar un an de la câștigarea premiului Rivarol, Constantin Amărieuței publică al doilea roman al său, *Logodnica tăcerii*, prin care schimbă paradigma. Firul narativ este stufos și destul de greu de urmărit. Un soldat întors de pe frontul de la Stalingrad, merge în Vrancea pentru a vesti moartea camaradului său și pentru a o cere în căsătorie pe Irina, sora prietenului pierdut în război. Pe măsură ce înaintează în ținutul Vrancei, soldatul fără nume, cu biografie incertă, este copleșit de oboseală și de ritualurile de trecere la care este martor. Oscilează între vis și realitate, pare că spiritul camaradului său sălășluiește în el. Alături de Irina, parcurge un drum alambicat care culminează cu o căsătorie stranie la stână, în munți. După ce a parcurs romanul, cititorul rămâne, totuși, deconcertat. Este o carte despre datinile românești sau un roman despre condiția exilatului? Ambele ipoteze sunt plauzibile. Pe de o parte, creează un

„Constantin Amărieuței: a Romanian philosopher among Paris writers”, *Astra Salvensis*, X (2022), no. 20, p. 37-46.

personaj cu identitate incertă, fără biografie, rătăcitor, care ar putea simboliza condiția exilatului, a individului silit a rătăci, fără a-și găsi un loc/o noimă în lumea firească. Soldatul nu se integrează în comunitatea tradițională, nu înțelege datinile, este copleșit de spectacolul care i se derulează în fața ochilor. Spre deosebire de Păcală, nu pare a fi înzestrat cu istețime, nu intră în jocurile țăranilor, face notă discordantă în comunitatea tradițională, este un neinițiat. Pe de altă parte, drumul soldatului nu este decât un pretext pentru descrierea datinilor de înmormântare, privite prin ochii profanului, ai străinului. În ciuda ambiguității tematice, romanul seduce, totuși, prin simboluri, prin cadrul mitic și, nu în ultimul rând, prin erudiția naratorului care ni se relevă drept un bun cunoscător al folclorului românesc.